

משפטים

Mishpatiem - 'Rechtsvoorschriften' 5786

Torah; Exodus 21:1 - 24:18

Haftarah; Jeremia 34 : 8-22; 33: 25-26

Brit Chadasha; Matteüs 5:38-42

Mishpatiem bevat veel regels of wetten, die de Joodse gemeenschap in de Oudheid reguleren.

Dit Bijbelgedeelte geeft een gedetailleerde lijst geboden die het volk moet naleven.

Het is een lange lijst met een grote verscheidenheid aan regels.

Het wetboek laat zich uit over vele zaken zoals de behandeling van slaven,

- de misdaden moord en kidnapping, verwonding van personen
- schade door onachtzaamheid of diefstal,
- overtredingen tegenover anderen door liegen, hekserij en oneerlijke praktijken
- slechte dingen niet navolgen en empathie tonen aan de vreemdeling
- het naleven van de Shabbat en het Shabbatsjaar en de drie feesten te onderhouden
- en het volk antwoord; *"Alles wat de Eeuwige heeft opgedragen, zullen wij doen."*

Micha zes vers acht, geeft kracht.

Mishpatiem is het meervoud van mishpat wat van het werkwoord *'shaphat'* komt, wat betekent; rechten, richten, regeren, besturen maar ook een geschil beslissen of in het gelijk stellen.

In bepaalde woordconstructies betekent het ook 'oordelen en straffen'.

"Gerechtigheid" is een attribuut van Elohim en alle ware "gerechtigheid" vindt zijn oorsprong in Hem. Psalm 37:28 zegt; *"Want de HEERE houdt heeft het recht (mishpat) lief en zal Zijn gunstelingen niet verlaten; zij worden voor eeuwig bewaard, maar het nageslacht van de goddelozen worden afgesneden"*

Ook in Jesaja 61:8 lezen we dat de Eeuwige gerechtigheid (mishpat) lief heeft en Jeremia 9:24 wijst daar op;

"Ki ani Adonai osê chesed mishpat oe'tsedaqah ba'erez 'want daar scheidt Ik behagen in," spreekt de Eeuwige.

"Gerechtigheid en gericht (mishpat) zijn de fundamenten van Uw troon; barmhartigheid en waarheid gaan voor Uw aangezicht uit." zo zegt Ethan, de Ezrahiet in Psalm 89:15.

In de schitterende Psalm 19: 9 lezen we;

"De voorschriften (mishpatiem) van de HEERE zijn recht, zij verblijden het hart."

Het gaat dus in alles om G'ds oordeel, wat geen ver-oordeling is, maar rechtspreken, toetsen, scheiden van.

Het is niet aan de mens om te oordelen, waarschuwt Jeshua! Matt. 7:1, Lucas 6:37.

Voorheen - en misschien nog wel ergens - hing er soms een bordje in een kerkgebouw met de tekst;

Micha 6:8 geeft kracht.

"Hij heeft u, mens, bekendgemaakt wat goed is en wat de Eeuwige van u vraagt: niets anders dan recht (mishpat) te doen, barmhartigheid lief te hebben en om bescheiden te wandelen met uw G'd."

De oproep tot rechtvaardigheid en barmhartigheid wordt altijd breed gewaardeerd, wat de tekst een tijdloze kracht geeft.

Een slaaf van G'd is vrij om te kiezen.

Om alles wat er geschreven staat als tijdloos te beschouwen, levert vaak moeilijkheden op in onze tijd.

Men vindt al snel dat alle rechtsregels nu niet meer voor ons gelden en geeft er een eigen invulling aan of men verwerpt ze; zin voor de Joden en niet voor ons.

Maar wij moeten beseffen dat als wij de geschreven Woord van G'd, de Torah, verwerpen, dan schuiven we ook Jeshua, de Gezalfde, het levende Woord van G'd aan de kant!

Als het woord *'slaven'* wordt gelezen haakt men al snel af; men gaat het vergelijken met de slavernij die wij kennen uit onze geschiedenisboekjes.

Het Hebreeuwse woord voor slaaf, *'eved'* komt van het werkwoord *'avad'* wat werken of dienen betekent.

Slavernij kwam in die tijd voor maar het was een middel om armoede tegen te gaan; iemand kon binnen een bepaalde tijd - zes jaar- zijn schulden definitief aflossen.

Het was een vrijwillige 'slavernij'. (Deut 16:12; 24:7)

Hij mocht in het zevende jaar als vrij man vertrekken.

Wilde hij niet als vrij man vertrekken en bij zijn vrouw en kinderen blijven, dan ging zijn meester met hem naar het heiligdom, zette hem tegen de deur of deurpost en doorboorde zijn oor met een priem. (*martséa*, een laag dieper; getalswaarde 400 aan de deur, de *daleth* = de 4)

Dit was in de omringende landen een gangbare gewoonte die gold als symbool voor dienstbaarheid en symboliseerde de strikte gehoorzaamheid die de dienaar aan zijn meester verschuldigd was.

Hij bleef dan voorgoed zijn slaaf/dienaar. (Lev. 25:39-46)

Een slaaf van een mens is iemand die geen vrijheid heeft.

Hij wordt onderdrukt en uitgebuit en alles is gebaseerd op dwang. Maar een 'slaaf' van G'd wordt gedreven door genade en liefde en zoekt de wil van zijn Schepper.

Een morele grens.

Ook de betekenis van de tekst uit Ex. 23:19b is op het eerste gezicht niet duidelijk.

"U mag een geitenbokje niet koken in de melk van zijn moeder."

Deze tekst komt ook voor in Ex.34:29 en Deut.14:21 en is volkomen identiek.

Dat het drie keer gezegd wordt in de Torah, geeft wel aan dat het van groot belang is.

Hoewel er vele gedachten over zijn, zeggen de meeste verklaarders: *"Het is onjuist de melk, die het bokje leven zou moeten geven, te gebruiken om het met de dood van het bokje te combineren."*

Iets wat voor leven bedoeld is mag niet vermengd worden met iets wat dood is.

Een recentere cynische opmerking hierover is treffend;

"Het is als religie: wat bedoeld is om leven te geven, wordt helaas vaak gebruikt om dood, chaos en verdriet te brengen." (V.Hamilton) Een zeer actuele quote.

Smartengeld: Financiële compensatie.

Als er nog een tekst is die verkeerd wordt gebruikt, is het wel de tekst uit de Brit lezing; *"U hebt gehoord dat er gezegd is: oog voor oog en tand voor tand."* (Matt.5:38; citaat uit Ex.21:23,24)

De kerkvaders die zich al van de joodse wortel hadden afgesneden, noemden dit de 'wrede vergeldingsmoraal van de joden' om zo de 'joodse G'd der wrake' als zwarte achtergrond te gebruiken om de 'christelijke-liefdes-God' hier tegen te laten afsteken.

Helaas hebben velen ten onrechte maar aangenomen dat de benadeelde een vrijbrief krijgt om zichzelf te wreken door kwaad met kwaad te *vergeldden*.

Wraak wordt in de Torah uitdrukkelijk verboden: *"U mag geen wraak nemen of een wrok koesteren tegen uw volksgenoten, maar u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de Eeuwige."* (Lev.19:18) En: *"Mij komt de wraak en vergelding toe."* (Deut.32:35a)

In de Ex.21:23 en 24 staat niet '*vergeldden*' maar '*we'nathathah nefesh tachat nefesh*'.

Van het werkwoord *nathan* = geven, schenken. Dus er staat; *"geef een leven voor een leven!" enz.*

Met andere woorden: de humanitaire, universele regel '*met de maat waarmee gij meet, daarmee zal u gemeten worden*' die door Yeshua driemaal in de Brit HaChadasha wordt gegeven (Matt 7:2; Marc.4:24; Luc.6:38), wordt verheven tot het rechtsprincipe van schadeloosvergoeding en smartengeld in alle gevallen van lichamelijk letsel.

Een Parasha als 'Mishpatiem' kan voor ons ver in het verleden liggen, echter, Yeshua heeft in de Bergrede de Torah opnieuw uitgelegd en aangescherpt. De Torah blijft geheel van kracht en wordt vervuld doordat Yeshua de diepste bedoeling ervan laat doorklinken.

Yeshua kwam niet op voor een ideologie en was ook niet uit op aardse macht of status, nee, Zijn kracht lag in zijn vertrouwen op en verwachting van Zijn Vader.

Vandaar ook die linkerwang; wie zich G'ds kind mag weten, kan aardse vernedering doorstaan en erboven staan.

Fêdde.

Bronnen; de Studie Bijbel. Joods-christelijke dialoog - Lucas de Groot, 'De Bergrede - Pinchas Lapide, C. Hoogerwerf - Nieuwtestamenticus en mijn eigen gedachten.